

Валентина МАЙБОРОДА,

вчитель початкових класів, спеціаліст вищої категорії
Перехрестівської ЗОШ І–ІІІ ст. Роменського р-ну Сумської обл.

Організація уроків позакласного читання у 2 класі

У жовтні–листопаді другого року навчання учні розпочинають самостійно читати дитячі книжки на уроці. Оскільки у цей час самостійно дитина може читати не більше 10–15 хвилин, то структура уроку передбачає поєднання читання вчителя і самостійного читання дитиною.

У змісті уроку виділяються дві основні частини. Перша частина передбачає введення учнів у читацьку діяльність, тобто розв'язання завдань з орієнтування у групі книжок; читання учителем уголос художнього твору та обговорення прочитаного.

Друга частина уроку – самостійне ознайомлення учнів з новою книжкою, яку передбачається читати (тобто розглядання книжки до читання, визначення її орієнтовного змісту); самостійне читання учнями вказаного вчителем твору мовчки або пошепки; бесіда, під час якої вчитель перевіряє якість самостійної роботи з книжкою; організація читацької діяльності в позаурочний час. Самостійне читання учнями нового літературного твору відбувається лише на уроці під керівництвом учителя.

Навчальний матеріал для уроків позакласного читання за своєю структурою різноманітний:

✓ Книжка, яку вчитель читає дітям. Ця книжка розглядається колективно, за змістом почутого проводиться бесіда.

✓ Книжка, яку читає учень. Таких книжок має бути стільки, скільки учнів у класі. Це комплект абсолютно однакових книжок, які діти отримують на уроці, розглядають, читають мовчки (про себе), а потім бесідує за змістом прочитаного під керівництвом учителя. (Наприклад, комплект "Читаю сам, 2 клас", упорядник Мартиненко В.О.).

✓ Набір книжок (не більше чотирьох), з яких діти вибирають потрібну для читання. Це навчальний матеріал для орієнтування у виборі книжки: книжки виставляються біля дошки, а учні мають вибрати потрібну за вказаними ознаками.

Як приклад, пропоную конспект уроку позакласного читання у 2 класі з використанням навчального комплекту "Читаю сам", упорядник Мартиненко В.О.

Тема. Урок позакласного читання. Гумористичні твори українських письменників. Василь Чухліб "Гойдарики". Збірка "Сміх та й годі". Володимир Ладичев "Славний кравчик-їжачок".

Мета. Ознайомити учнів з гумористичними творами українських письменників; формувати

вміння і навички впізнавати гумористичний текст, аналізувати, робити висновки з прочитаного, зіставляти зміст твору з ілюстраціями до нього, знаходити потрібний твір за змістом (переліком) творів, складати характеристику героя; збагачувати словниковий запас учнів; розвивати пізнавальні й творчі здібності, уяву, фантазію, навичку читання мовчки; виховувати почуття гумору, дружби, прагнення бути працьовитим і чесним, не вихвалитися.

Обладнання: виставка книжок з гумористичними творами, картки з прислів'ями, малюнок їжачка, аудіозапис фізкультхвилинки.

Зміст уроку

I. Організаційна частина.

Пролунав дзвінок веселий,
Запросив до класу нас.
Працювати будем гарно,
Щоб засвоїти все враз.

II. Робота за темою уроку.

1. Розв'язання завдань, спрямованих на орієнтування в книжках.

– Сьогодні у нас урок позакласного читання, а на яку тему – ви здогадаєтесь самі, коли розглянете книжки на полиці.

– Що спільного у цих книжках? Які твори вони містять?

– Отже, тема нашого уроку позакласного читання: Гумористичні твори українських письменників (*відкриваю на дошці*).

– Знайдіть книжку, яка містить історії про домашніх птахів і тварин, а також про веселих діток. У ній зібрані твори різних авторів.

– Як називається ця книжечка?

2. Читання вчителем уголос художнього твору.

– З цієї книжечки я прочитаю вам оповідання українського письменника Василя Чухліба "Гойдарики" (*запис на дошці*).

– Що означає це слово?

– Послухайте і скажіть, хто ж такі гойдарики?

3. Бесіда-міркування про прочитане.

– Так кого ж автор назвав гойдариками?

– Чому?

– Хто зробив гойдалку? Яка вона?

– Де він її прилаштував?

– Хто хотів гойдатися першим?

– Що порадив тато?

– Як гойдалися діти?

- Чи подобалось їм це?
- З чого це видно? Яку пісеньку вигадала Тетянка?
- Хто ще хотів кататися? Як їх звати?
- Як вони попросилися?
- Що робив тато, коли діти гойдалися?
- Про що попросила мама?
- Чи вдалось дітям виконати прохання мами? Чому?
- Цю історію краще назвати веселою чи смішною?
- Що в ній веселого?
- До якого жанру належить цей твір? Це казка, вірш чи оповідання?

(Оповідання, тому що розповідається про справжні події з життя дітей).

– Чого воно нас навчає? (Бути дружними, адже бавитися разом набагато веселіше, ніж самому.) Але гратися потрібно обережно, щоб не нашкодити собі чи своїм друзям.

4. Самостійне ознайомлення учнів з новою книжкою, яку вони мають читати.

– У вас на партах лежать комплекти дитячих книжок "Читаю сам". Знайдіть книжечку, в якій, на вашу думку, вміщені гумористичні твори.

– Чому ви вирішили, що це саме та книжка? (Назва, ілюстрація).

– Давайте перевіримо ваші думки, погортавши книжки. На що потрібно звернути увагу? (Ілюстрації, назви творів).

– Які назви вам видались гумористичними, смішними?

– Які ілюстрації? (На якій сторінці?)

– До яких жанрів належать ці твори?

В и с н о в о к : до книжки вміщені дійсно веселі, гумористичні оповідання, казки, вірші.

5. Самостійне читання учнями мовчки запропонованого вчителем твору.

– Знайдіть вірш Володимира Ладизця "Славний кравчик-їжачок".

– Як це швидко зробити, не гортаючи книжку? (Подивитися зміст).

– Яка це сторінка?

– Прочитайте прізвище автора, назву твору. (Запис на дошці).

– Подивіться на ілюстрації. Як ви думаєте, про кого говориться у цьому вірші? Про якого їжачка, чим він займався?

– Хто такий кравчик (кравець)?

– Як ви розумієте значення слова "славний"?

– Слово "славний" має кілька значень:

той, хто здобув собі славу, прославився;

хто викликає симпатію, гарний, приємний.

– Вам зрозуміло, чому їжачок возить листя?

– Відповідь на це питання ви знайдете, коли прочитаєте вірш.

6. Виявлення та оцінка вчителем якості самостійного читання-розглядання книжки та прочитаного з неї твору.

а) Відповіді на запитання.

– Так чому їжачок возить листя? (Щоб пошити слону штани).

– Чому слон звернувся з таким проханням саме до їжачка? (Бо той назвав себе кравцем).

– Яким чином він показав звірам, що став кравцем? (Накупив голочок).

– Як поставилися до цього звірі?

– Хто був першим замовником?

– Як їжачок почав виконувати замовлення слона?

– З якого матеріалу хотів шити штани?

– Чи здійснив свій намір їжачок? Чому?

– Чи був їжачок справжнім кравцем?

– Чому ж автор називає його славним? (Жартома, з гумором).

– Чи можна сказати, що автор ставиться до нього погано? (Ні).

– По чому це видно? (Він називає його ласкаво, вживає пестливі слова).

– А вам подобається їжачок? Що в ньому викликає симпатію? (Добрі наміри одягати звірів і не брати за це плати).

– Отже, яким він був? Працьовитим чи лінивим?

– Яка в нього негативна риса? (Він був хвалькуватим, переоцінив свої можливості).

б) Робота з малюнками.

– Розгляньте малюнки і скажіть, чи точно зобразив художник їжачка? Чому?

(На малюнках один їжачок возить яблука, а другий сидить з листям на голочках).

в) Виразне читання вірша.

г) Читання в особах.

г) **Визначення головної думки.** (Робота в парах).

– Виберіть прислів'я, яке може виражати головну думку цього твору.

(Роздаю на кожну парту картки, на яких по 4–5 прислів'їв, одне з яких відповідає темі).

7. Рекомендація до позаурочної діяльності на наступні два тижні.

– У цій книжечці є інші твори, які ви прочитаєте вдома. Пропоную створити малюнок до твору, який видався вам найвеселішим.

III. Підсумок уроку.

– Які твори ви сьогодні слухали? А читали?

– Що їх об'єднує? (Вони веселі, з гумором).

Л і т е р а т у р а

1. *Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1–4 класи.* К. : Видавничий дім "Освіта". – 2011. – 392 с.

2. *Навчання і виховання учнів 2 класу: Методичний посібник для вчителів./ Упор. О. Я. Савченко.* – К. : Видавництво "Початкова школа", 2003. – 608 с.

3. *Читаю сам. 2 клас: Комплект дитячих книг для позакласного читання/ Упор. Мартиненко В. О.* – АВДІ, 2010.